

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ
ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԲԱՆԿ

ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԴԻՏԱՐԿՈՒՄՆԵՐԻ ԿԵՆՏՐՈՆ

ՀԱՍՏԱՏՎԱԾ Է
ՀՀ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԲԱՆԿԻ
ՆԱԽԱԳԱՀԻ 06/06/2025Թ. ԹԻՎ 1/185Ա ՈՐՈՇՄԱՄԲ

ՏԻՊԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ 15
ԽԱՐԴԱԽՈՒԹՅԱՆ ԱՐԴՅՈՒՆՔՈՒՄ ՁԵՎԱՎՈՐՎԱԾ ՄԻՋՈՑՆԵՐԻ
ՕՐԻՆԱԿԱՆԱՑՄԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ

ԵՐԵՎԱՆ 2025

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ԳԼՈՒԽ 1. ԿԻՐԱՌԵԼԻՈՒԹՅԱՆ ՇՐՋԱՆԱԿ.....	3
ԳԼՈՒԽ 2. ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ.....	3
ԳԼՈՒԽ 3. ԽԱՐԴԱԽՈՒԹՅԱՆ ՏԵՍԱԿՆԵՐ.....	4
ԳԼՈՒԽ 4. ՍԽԵՄԱՆԵՐԻ ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ	8
ԳԼՈՒԽ 5. ՉԱՓԱՆԻՇՆԵՐԻ ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ.....	9
ԳԼՈՒԽ 6. ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ.....	10

Գլուխ 1. Կիրառելիության շրջանակ

Սույն տիպաբանությամբ ներկայացվող մեթոդների և գործիքների կիրառությամբ փողերի լվացման սխեմաները կարող են վերաբերել «Փողերի լվացման և ահաբեկչության ֆինանսավորման դեմ պայքարի մասին» օրենքով սահմանված հաշվետվություն տրամադրող անձանց, առավելապես.

ա. բանկերին,

բ. դրամական (փողային) փոխանցումներ իրականացնող անձանց,

գ. ինտերնետ շահումով խաղերի, վիճակախաղերի կազմակերպիչներին:

Սույն տիպաբանության նպատակներից է նաև իրազեկելը հանրությանը, իրավապահ մարմիններին խարդախության և դրա առնչությամբ կատարվող փողերի լվացման տարատեսակ սխեմաների վերաբերյալ:

Գլուխ 2. Ներածություն

Սույն տիպաբանությունը մշակվել է հաշվի առնելով, որ վերջին տարիների ընթացքում համեմատաբար աճել են տարատեսակ խարդախությունների, այդ թվում՝ դրանց արդյունքում ձևավորված հանցավոր միջոցների օրինականացման առնչությամբ ստացված ազդակները:

Սույն տիպաբանությունը կրում է ուղեցուցային (խորհրդատվական) բնույթ և կազմվել է միջազգային միտումների վերաբերյալ հանրամատչելի աղբյուրներում առկա հրապարակումների, ինչպես նաև ՀՀ-ում նկատվող միտումների և դրանց վերլուծության հիման վրա: Սույն տիպաբանությունը, որոշ առումով, կառուցված է նաև նախկինում հրապարակված *«Ձանգվածային մարքեթինգի մոդելով խարդախության սխեմաների էության, տեսակների և բնութագրիչների վերաբերյալ»* և *«Արտաքուստ գրավիչ պայմաններով բիզնես առաջարկների միջոցով խարդախության սխեմաների վերաբերյալ»* վերլուծությունների հիման վրա և զարգացնում է դրանցում ներկայացված արդյունքները:

Սույն տիպաբանությամբ «խարդախություն» հասկացությունն օգտագործվում է ավելի ընդհանրական իմաստով, իսկ նկարագրված իրավիճակները (օրինակները) կարող են պարունակել ՀՀ քրեական օրենսգրքով նախատեսված տարբեր հանցակազմերի տարրեր, մասնավորապես, խարդախություն (255-րդ հոդված), համակարգչային հափշտակություն (257-րդ հոդված) և այլն: Սույն տիպաբանության իմաստով խարդախությունը հակաօրինական արարք է, որի նպատակը, ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձանցից խաբեության կամ վստահությունը չարաշահելու եղանակով դրամական միջոցների կամ այլ գույքի հափշտակումն է:

Միևնույն ժամանակ, հաշվի առնելով հանցագործության տարաբնույթ դրսևորումները՝ խարդախության և դրա արդյունքում ստացված հանցավոր միջոցների

օրինականացման սխեմաները բացահայտելու համար անհրաժեշտ է պատկերացում ունենալ այդ սխեմաների իրացման նպատակով կիրառվող մեթոդների և եղանակների, ինչպես նաև դրանց կիրառման մասին վկայող ազդակների մասին: Ըստ այդմ, հաջորդող գլուխներում ներկայացվում են.

- Խարդախության տեսակները.
- Խարդախության արդյունքում ստացված միջոցների օրինականացման հնարավոր սխեմաների նկարագրությունը.
- Խարդախության արդյունքում ստացված միջոցների օրինականացման մասին վկայող չափանիշների նկարագրությունը:

Գլուխ 3. Խարդախության տեսակներ

Խարդախություն իրագործելու եղանակները և մեթոդները բազմազան են, սակայն սույն տիպաբանության շրջանակներում առաջարկվում է խարդախության դրսևորումները պայմանականորեն տարանջատել և դասակարգել՝ հիմք ընդունելով տուժողին ներկայացվող մտացածին տեղեկությունների և կիրառվող հնարքների բնույթը: Այսպես.

Ապառողական ապրանքներին և ծառայություններին առնչվող խարդախություն

Կազմակերպիչը ստեղծում է կայքէջ կամ գրանցում է օգտահաշիվ առուվաճառքի հայտնի հարթակում կամ սոցիալական կայքում, որի միջոցով առաջարկում է ապրանքի վաճառք կամ ծառայության մատուցում՝ առանց դրանք տրամադրելու մտադրության (որոշ դեպքերում կարող են տրամադրվել կեղծ կամ անպետք ապրանքներ): Որպես կանոն, առաջարկը պարունակում է գրավիչ պայմաններ (օրինակ՝ շուկայականից ցածր գին): Ընտրվում են համեմատաբար բարձր պահանջարկ ունեցող (իրացվելի) ապրանքներ (օրինակ՝ կենցաղային տեխնիկա, էլեկտրոնիկա) կամ ծառայություններ (օրինակ՝ վարկի տրամադրում), իսկ դրա դիմաց տուժողի վճարած գումարը (կանխավճարը) հափշտակվում է առանց ապրանքի առաքման կամ ծառայության մատուցման: Բացի այդ, նշված մեթոդի կիրառմամբ կատարվում են նաև անձնական տվյալների գողության խարդախություններ, օրինակ՝ ապրանքի գնման նպատակով ուղարկվում է կայք, որտեղ պահանջվում է լրացնել բանկային քարտի ռեկվիզիտները, ինչից հետո հափշտակվում են քարտին առկա միջոցները:

Աշխատանքային խարդախություն

Կազմակերպիչը համացանցի միջոցով ներկայացնում է կեղծ կամ մոլորեցնող պայմաններով աշխատանքային առաջարկ, որը հիմնականում պարունակում է չհիմնավորված գրավիչ պայմաններ (օրինակ՝ անհրատեսական բարձր

վարձատրություն տանից կամ ճկուն գրաֆիկով աշխատանքի պայմաններ): Նախքան աշխատանքի անցնելը, տուժողից պահանջվում է.

- Վճարել գումար՝ որպես փաստաթղթային ձևակերպումների կամ կազմակերպչական այլ մտացածին գործողությունների համար, որը հափշտակվում է.
- Լրացնել հայտ կամ հարցաթերթ՝ անձնական տվյալների վերաբերյալ (այդ թվում՝ բանկային), որոնք օգտագործվում են տուժողի բանկային հաշվին հասանելիություն ստանալու նպատակով և դրանում առկա գումարը կամ տուժողի անունից ստացված վարկը հափշտակելու, ինչպես նաև այլ հանցագործություններում որպես գործիք օգտագործելու համար:

Ներդրումային խարդախություն

Կազմակերպիչը, տուժողին տրամադրելով կեղծ տեղեկություններ և խոստանալով մեծ եկամուտներ, առաջարկում է կատարել ներդրումներ գոյություն չունեցող ֆինանսական գործիքներում, երբեմն նաև նոր տեխնոլոգիաներին առնչվող ոլորտներում (օրինակ՝ կրիպտոակտիվներում): Որպես կանոն, մշակվում է կայքէջ կամ հավելված, որտեղ ներկայացվում են կատարված ներդրումները և իբր դրանց արդյունքում ձևավորված եկամուտները, որոնք մոլորեցնող, մտացածին թվեր են և, ըստ էության, յուրաքանչյուր պահի կարող են փոփոխվել կազմակերպչի կողմից:

Որոշ դեպքերում կազմակերպիչը տուժողին թույլատրում է ելքագրել իր ներդրած միջոցների մի մասը (հիմնականում՝ կատարված առաջնային ներդրումներից)՝ սխեմայի նկատմամբ վստահություն ներշնչելու համար:

Կազմակերպիչը ներդրված միջոցները հափշտակելուց հետո կարող է շարունակել տուժողի թիրախավորումը տարբեր պատրվակներով՝ հավելյալ միջոցներ կորզելու նպատակով: Օրինակ՝ կազմակերպիչը կարող է ներկայանալ որպես.

- Իրավապահ մարմնի ներկայացուցիչ, ով առաջարկում է միջնորդավճարի դիմաց վերականգնել հափշտակված միջոցները.
- Հարկային մարմնի ներկայացուցիչ, ով պահանջում է վճարել ներդրումներից առաջացած հարկերը, որն ենթադրաբար պարտադիր է ներդրումները ելքագրելու համար.
- Բանկի աշխատակից, ով պահանջում է միջնորդավճար նույնականացման կամ այլ մտացածին գործընթացի համար, որը ենթադրաբար պարտադիր է կուտակված ներդրումները բանկային համակարգով փոխանցելու համար:

Վստահելի անձի անունից կատարվող խարդախություն

Կազմակերպիչը կապ է հաստատում տուժողի հետ վերջինիս համար անձնական հարաբերությունների կամ այլ հանգամանքների բերումով վստահություն վայելող ֆիզիկական անձի կամ կազմակերպության անունից: Այս տեսակի

խարդախության կարևոր առանձնահատկություններից մեկը տուժողի մոտ կեղծ փաստերի վերաբերյալ համոզմունքի ձևավորումն է, որի նպատակը, որոշ դեպքերում, տուժողի մոտ վախի, հուզմունքի կամ մտահոգության զգացողություն առաջացնելն է: Կազմակերպիչը, օգտագործելով էլեկտրոնային փոստեր, սոցիալական ցանցեր, հաղորդագրությունների հավելվածներ, արհեստական բանականության գործիքներ և այլն, ներկայանում է որպես.

- Պետական մարմնի աշխատակից (օրինակ՝ հարկային ծառայության, իրավապահ մարմնի) և իրավական կամ այլ բացասական հետևանքների սպառնալիքի ներքո տուժողից պահանջում է կատարել վճարում.
- Մասնավոր կազմակերպության աշխատակից (օրինակ՝ հայտնի բանկի, ՏՏ ընկերության, բարեգործական հիմնադրամի) և մտացածին նպատակով, օրինակ՝ խարդախությունը կամ համակարգչային հարձակումը կանխելու, գոյություն չունեցող պարտքի մարման, խաղարկությանը մասնակցելու, բարեգործական նվիրատվություն իրականացնելու կամ այլ պատրվակով տուժողից պահանջում է կատարել վճարում կամ տրամադրել բանկային հաշվի վերաբերյալ տվյալներ.
- Ընտանիքի անդամ կամ ընկեր (վերջինների տվյալները կարող են բեռնվել սոցիալական ցանցերից) և տարբեր մտացածին պատմվածքների ներքո (օրինակ՝ հիվանդանոցի ծախսը հոգալու համար) տուժողից խնդրում է շտապ գումար փոխանցել: Հաճախ տուժողը ընտրվում է այնպես, որ վերջինիս ընտանիքի անդամը կամ ընկերը, որի անունից հանդես է գալիս կազմակերպիչը, բնակվի արտերկրում: Նշված հանգամանքը կազմակերպիչն օգտագործում է՝ հիմնավորելու տուժողի օգնության անհրաժեշտությունը (օրինակ՝ վճարումը հարկավոր է իրականացնել տուժողի բնակության երկրում գործող ֆինանսական գործիքների միջոցով, որոնք հասանելի չեն արտերկրում), ինչպես նաև տուժողի ծախսերը անմիջապես փոխհատուցելու անհնարինությունը (օրինակ՝ արտերկրում ոչ աշխատանքային ժամերով պայմանավորված դրամական փոխանցում հնարավոր չէ իրականացնել):

Ռոմանտիկ հարաբերությունների վրա հիմնված խարդախություն

Կազմակերպիչը ռոմանտիկ բնույթի հարաբերություններ է հաստատում տուժողի հետ՝ ձևավորելով վստահություն հարաբերությունների իրական լինելու առնչությամբ:

Այս առումով կազմակերպիչները հաճախ թիրախավորում են տարբեր պատճառներով խոցելի վիճակում գտնվող անձանց: Կազմակերպիչը սոցիալական ցանցերի կամ ծանոթությունների կայքերի միջոցով ձևավորում է կեղծ ինքնություն՝ այդ թվում, օրինակ, հրապարակելով գրավիչ արտաքինով անձի նկարներ, ստեղծելով

տպավորություն վերջինիս ֆինանսական դրության կամ զբաղեցրած պաշտոնի վերաբերյալ և այլն:

Ռոմանտիկ հարաբերությունների հաստատումից հետո կազմակերպիչը խնդրում է ֆինանսական աջակցություն տարբեր, օրինակ՝ հրատապ ճանապարհորդության կամ առողջության հետ կապված պատրվակներով: Այս դեպքերում, հաճախ խնդրարկվում է գումարը փոխանցել արտերկիր: Որոշ դեպքերում կազմակերպիչը պահանջում է գումարներ շանտաժի միջոցով՝ սպառնալով, օրինակ, հրապարակել տուժողի մերկ կամ կիսամերկ նկարները, որոնք վերջինս ուղարկել էր էլեկտրոնային եղանակով, կամ որոնք կազմակերպիչը կեղծել է՝ օգտագործելով արհեստական բանականության կամ այլ գործիքներ:

Ձևավորված հարաբերությունները կարող են օժանդակել այլ տեսակի, օրինակ՝ ներդրումային խարդախության իրականացմանը (վստահություն ներշնչած անձը խորհուրդ է տալիս կատարել ներդրումներ գոյություն չունեցող ֆինանսական գործիքներում):

Կազմակերպությունների ներքին ցանցերի չարաշահմամբ խարդախություն

Կազմակերպիչը հասանելիություն է ստանում կազմակերպության ներքին համակարգերին՝ դրա աշխատակիցներին, գործընկեր կազմակերպություններին կամ կազմակերպության հետ հարաբերություններ ունեցող այլ անձանց մոլորեցնելու նպատակով: Մասնավորապես, կազմակերպիչը հասանելիություն է ստանում կազմակերպության էլեկտրոնային փոստի կամ հաղորդակցման այլ համակարգերի տվյալներին և ստացված տվյալների օգտագործմամբ ուղարկում է հաղորդագրություններ կազմակերպության կամ դրա աշխատակիցների անունից: Հաղորդագրությունները կարող են ուղարկվել նմանակված (օրինակ՝ մեկ նիշով տարբերվող) էլեկտրոնային փոստի միջոցով՝ հրահանգելով աշխատակիցներին կատարել դրամական փոխանցումներ կամ ներկայացնելով գործընկերներին կեղծ հաշիվ-ապրանքագրեր:

Անձնական տվյալների խեղաթուրմամբ խարդախություն

Կազմակերպիչն օգտագործում է գողացված կամ կեղծ անձնական տվյալներ՝ գումար կամ այլ օգուտ ստանալու նպատակով: Անձնական տվյալները կարող են լինել, օրինակ՝ անուն, ազգանուն և ծննդյան ամսաթիվ, բանկային քարտերի ռեկվիզիտներ, առցանց հաշիվների մուտքի օգտանուն և գաղտնաբառ, կենսաչափական տվյալներ (օրինակ՝ էլեկտրոնային սարքի թվային մատնահետք) և այլն:

Այլ անձի անունից հանդես եկող կազմակերպիչը տվյալները կարող է օգտագործել ապրանքներ ու ծառայություններ ձեռք բերելու, վարկեր ստանալու

նպատակով դիմումներ ներկայացնելու, տուժողների հաշիվներից գումարներ հափշտակելու կամ հաշիվներով հանցավոր միջոցներ շրջանառելու համար:

Տվյալների գողության նպատակով կազմակերպիչը կարող է կիրառել տարբեր մեթոդներ անձնական տվյալներին հասանելիություն ստանալու համար, այդ թվում՝ տվյալների ձեռքբերում վնասակար ծրագրերի կամ ֆիշինգային հարձակումների կիրառման, անձնական տվյալների ապօրինի առուվաճառքի, հասցեների և արտաքին տեսքի նմանությամբ կեղծ կայքերի ստեղծման, մոլորեցնող գովազդի, էլեկտրոնային նամակի, հաղորդագրության կամ հեռախոսազանգի միջոցով:

Խարդախության վերոնշյալ յոթ տեսակների տարանջատումը պայմանական է, իսկ խարդախությունը կարող է դրսևորվել նաև վերը չնկարագրված այլ սխեմաներով: Ավելին՝ կարող են լինել խարդախության սխեմաներ, որոնք միաժամանակ համընկնեն վերոնշյալ տեսակներից մի քանիսի հետ:

Գլուխ 4. Սխեմաների նկարագրություն

Արձանագրված միտումները վկայում են այն մասին, որ համեմատաբար խոշոր գումարներին առնչվող խարդախությունները կատարվում են հանցավոր կազմակերպությունների (տարբեր հանցանքներ կատարելու համար ստեղծված կայուն խմբերի) կողմից: Ընդ որում, հաճախ հանցավոր կազմակերպության ներսում ձևավորվում են խմբեր, որոնց կազմում ընդգրկված անձինք բնակվում և գործում են տարբեր երկրներում՝ ունենալով հստակ դերակատարում խարդախության սխեմայում:

Օրինակ՝ հանցավոր կազմակերպության ղեկավարը իր բնակության կամ կենսական շահերի կենտրոնից տարբերվող երկրում կարող է հիմնել զանգերի կենտրոն, որի նպատակն է կապ հաստատել մեկ այլ երկրի քաղաքացիների հետ և վստահություն ձևավորելու կամ մոլորեցնելու միջոցով հափշտակել նրանց գույքը (օրինակ՝ համոզելով վերջիններին կատարել «ներդրումներ»):

Կազմակերպիչը, նախքան խարդախություն կատարելը և հանցավոր միջոցներ ստանալը, որպես կանոն, պլանավորում է միջոցները հնարավորինս արագ տեղաշարժելու (օրինականացնելու) համար անհրաժեշտ գործողությունները: Կարևորելով հանցավոր միջոցների արագ տեղաշարժը՝ կազմակերպիչները հաճախ օգտվում են ֆինանսական այնպիսի ծառայություններից, ինչպիսիք են, օրինակ, ակնթարթային (քարտային) գործարքները:

Հանցավոր միջոցների հետագիծը քողարկելու (միջոցները օրինականացնելու) նպատակով առաջնային փուլում, որպես կանոն, խարդախությամբ ստացված միջոցները փոխանցվում են.

- **«Դրածո միջնորդներին»** (միջնորդ ֆիզիկական անձանց, ովքեր ստանում են միջոցներ անձանոթ անձանցից, որից հետո, երրորդ կողմի ցուցումով, միջոցները փոխանցում են այլ անձանց),
- **Ֆիկտիվ ընկերություններին** (ընկերությունների, որոնք պետական գրանցում ունենալով հանդերձ՝ չունեն փաստացի գտնվելու վայր, ակտիվներ, արձանագրված գործունեություն կամ իմաստալից գոյության այլ հատկանիշներ):

Ստացված միջոցների աղբյուրի խեղաթյուրման նպատակով իրականացվող փոխանցումները հաճախ կատարվում են նաև կրիպտոակտիվներով ծառայություն մատուցող անձանց (այսուհետ՝ ԿԱԾՄԱ) (չկարգավորված կամ թույլ կարգավորմամբ երկրներում գործող) կամ այսպես կոչված P2P եղանակով կրիպտոակտիվներ վաճառող ֆիզիկական անձանց անձնական բանկային հաշիվներին կամ դրամապանակներին: Որոշ դեպքերում խարդախության գումարները կարող են փոխանցվել նաև խաղային ընկերություններին՝ ֆիզիկական անձանց խաղային հաշիվների համալրման նպատակով:

Արձանագրված միտումները վկայում են նաև այն մասին, որ վերջին ժամանակներում հանցավոր միջոցներով հաճախ ուղղակի կամ անուղղակի եղանակով ձեռք են բերվում կրիպտոակտիվներ, որոնք տարբեր կրիպտոհաշիվների միջոցով շրջանառվելուց հետո ԿԱԾՄԱ-ների միջոցով փոխարկվում և ինտեգրվում են ֆինանսական համակարգ՝ որպես կրիպտոակտիվների վաճառքից ձևավորված օրինական դրամական միջոցներ:

Գլուխ 5. Չափանիշների նկարագրություն

Ստորև ներկայացվում են որոշ չափանիշներ, որոնք կարող են վկայել խարդախության արդյունքում ստացված միջոցների օրինականացման փորձի մասին.

- Հաշվի բացումից անմիջապես հետո կատարվում են ակնթարթային (քարտային) գործարքներ, որոնք չեն համապատասխանում հաշվի բացման նպատակին.
- Հաշվին պարբերաբար ստացվում են գումարներ, որից անմիջապես հետո կատարվում են անհապաղ կանխիկացումներ կամ փոխանցումներ՝ հաշվի մնացորդը զրոյացնելու նպատակով.
- Հաճախորդը պարբերաբար կատարում է այնպիսի գործարքներ, որոնք չեն համապատասխանում իր գործարար բնութագրին, օրինակ՝ քարտից կանխիկացումներ արտասահմանյան բանկոմատներում, տարբեր ֆիզիկական անձանցից միջազգային ստացումներ և այլն.

¹ Մանրամասները ներկայացված են «Երրորդ անձանց ուղղորդմամբ կատարվող փողերի լվացման վերաբերյալ» տիպաբանությամբ:

- Հաճախորդի հաշվին տարբեր ֆիզիկական անձանցից ստացված կամ կանխիկ մուտքագրված գումարների հիմնական մասն ուղղվում է վիրտուալ ակտիվների գնմանը (օրինակ՝ կատարվում են վճարումներ արտասահմանյան ԿԱԾՄԱ-ների կայքերում)։
- Նորաստեղծ իրավաբանական անձ հաճախորդը կատարում է հաճախակի մեծ գումարով գործարքներ, այդ թվում՝ անդրսահմանային, որոնց տնտեսական կամ այլ իրավաչափ նպատակները պարզ չեն։
- Իրավաբանական անձ հաճախորդը կատարում է գործարքներ այնպիսի կազմակերպությունների հետ, որոնց գործունեության բնույթն էապես տարբերվում է հաճախորդի գործունեության բնույթից։
- Հաճախորդը պատկերացում չունի իր հաշվով փոխանցվող միջոցների ծագման աղբյուրի կամ գործարքների նպատակի մասին կամ պնդում է, որ գործարքներն իրականացնում է այլ անձի համար։
- Իրավաբանական անձ հաճախորդի անվանումը հաճախակի փոփոխվում է՝ ներառելով հայտնի արտասահմանյան տերմիններ կամ բառեր, իսկ անվանափոխության պատճառները կամ տրամաբանությունը պարզ չէ։
- Առկա են դրամական փոխանցումների հետկանչի պահանջներ, այդ թվում՝ ենթադրյալ խարդախության պատճառով։
- Հաճախորդը կամ կոնտրագենտը ղեկավարում են առցանց կայքեր, որոնց բնութագրերն առերևույթ համապատասխանում են վերոնկարագրյալ խարդախության տեսակներին, օրինակ՝ առաջարկվում է ներդրումային ծառայություն, սակայն առկա չէ համապատասխան լիցենզիա կամ թույլտվություն։

Գլուխ 6. Եզրակացություն

Սույն տիպաբանությամբ ներկայացված մեթոդների և գործիքների կիրառությամբ կատարվող սխեմաները իրենց մեջ կարող են պարունակել միջոցների ծագման աղբյուրը, տեղաշարժը և իրական շահառուներին թաքցնելու կամ խեղաթյուրելու նպատակ։

Խարդախության արդյունքում ստացված միջոցների օրինականացման սխեմաների առկայության վերաբերյալ եզրահանգման գալու նպատակով, տիպաբանության Գլուխ 1-ում նշված հաշվետվություն տրամադրող անձինք պետք է կիրառեն բազմակողմանի մոտեցում՝ կարևորելով և համադրելով ինչպես գործարար հարաբերության հաստատման ժամանակ հաճախորդի նույնականացման և գործարար բնութագրի վերաբերյալ ձեռքբերված տվյալները, այնպես էլ՝ հաճախորդի կամ գործարքների ընթացիկ դիտանցման արդյունքները։ Նշվածի շրջանակներում հարկավոր է առնվազն ուշադրություն դարձնել դիտարկվող սխեմաների

հայտնաբերման տեսանկյունից էական համարվող՝ Գլուխ 4-ում ներկայացված բնութագրական չափանիշներին: Որպես կանխարգելիչ միջոցառում՝ հաշվետվություն տրամադրող անձանցից պահանջվում է նշված չափանիշներին համապատասխանության դեպքերի առնչությամբ կատարել բավարար իրազեկման աշխատանքներ՝ փորձելով զերծ պահել հաճախորդներին՝ հնարավոր խարդախության զոհ դառնալու դեպքերից:

Միևնույն ժամանակ, տիպաբանությամբ նկարագրված իրավիճակները, չափանիշները ամբողջական ու սպառիչ չեն և չպետք է ընկալվեն տառացի նշանակությամբ, քանի որ հանցագործները նոր սոցիալ-տնտեսական պայմանների, համակարգերի և տեխնոլոգիաների արագ զարգացման պայմաններում մշտապես կիրառում են նոր մեթոդներ: Ըստ այդմ, գործնականում հնարավոր է խարդախության դրսևորման ցանկացած այլ՝ տիպաբանությամբ ներկայացված չափանիշներին մասամբ համապատասխանող կամ դրանցից չբխող իրավիճակ: